МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Облік у зарубіжних країнах»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

за темою № 4 - Облік розрахунків з дебіторами

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2021 № 8

СХВАЛЕНО
Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.2021 № 2

ПОГОДЖЕНО
Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.2021 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління протокол від 31.08.2021 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Бондарець О.М.

Рецензенти:
1. викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Цимбалістова О.А.
2. професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, д.е.н. Дружиніна В.В.

План лекції

1. Економічна сутність, класифікація та оцінка дебіторської заборгованості
2. Облік рахунків до отримання, наданих знижок і повернення проданих товарів
3. Методика розрахунку та облік резерву сумнівної дебіторської заборгованості
4. Облік векселів до отримання

Рекомендована література:

Основна

1. Акімова Н.С., Грінько АП., Топоркова О.В., Наумова Т.А., Ковалевська Н.С., КирильєваЛ.О., Янчев В.В. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – ХДУХТ, 2016. – 288 с.
2. Бондар М.І., Верига Ю.А., Мельник С.І, Хоменко Н.В. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2013. – 216 с.
3. Воронко Р.М. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – Л.: «Магнолія 2006», 2014. – 744 с.
4. Губачова О.М., Мельник С.І. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2012. – 400 с.
5. Лучко М. Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 370 с.
6. Онищенко В.О, Бондар М.І., Дубовая В.В. Облік у зарубіжних країнах. Підручник. – К.: ЦУЛ, 2015. – 576 с.
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 2 «Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
9. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
14. Міжнародний стандарт фінансової звітності 18 «Дохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/

15. Міжнародний стандарт фінансової звітності 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
16. Міжнародний стандарт фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/

Додаткова

17. Дергачова В.В., Скоробогатова Н.Є., Шик Л.М. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 257 с.
18. Єфіменко В.І. , Лук'яненко Л.І. Облік у зарубіжних країнах. Навчально – методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2006. – 216 с.
19. Ковальчук, Т.М. Облік у зарубіжних країнах. Навчально – методичний посібник. – Чернівці.: Рута, 2014. – 471 с.
20. Кузнецова С.О., Чернікова І.Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. Навчальний посібник. – Харків.: Лідер, 2016. – 317 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

21. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua
22. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnuk.com.ua.
23. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vobu.ua
24. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dtkt.com.ua
25. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://i.factor.ua

Текст лекції

1. Економічна сутність, класифікація та оцінка дебіторської заборгованості

Дебіторська заборгованість – це заборгованість покупців та інших контрагентів бізнесу (юридичних і фізичних осіб) перед підприємством за відвантажені товари, продукцію, виконані роботи, надані послуги та за іншими операціями.

Класифікація дебіторської заборгованості:

1. За термінами погашення
   - непоточна (довгострокова);
   - поточна (короткострокова).
2. За об’єктами щодо яких виникає дебіторська заборгованість:
   - рахунки до отримання (торговельна (операційна) заборгованість;
   - векселі до отримання;
   - інша (неопераційна) заборгованість.

3. Залежно від можливостей стягнення:
   - поточна дебіторська заборгованість;
   - сумнівна дебіторська заборгованість;
   - безнадійна дебіторська заборгованість.

У валюту балансу дебіторська заборгованість включається за чистою реалізаційною вартістю (рис.1).

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості

=

Сума дебіторської заборгованості (рахунки до отримання)

-

Сума резерву сумнівної заборгованості

-

Вартість повернених товарів та сума наданих клієнтам

Рис.1. Алгоритм розрахунку чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості

2. Облік рахунків до отримання , наданих знижок і повернення проданих товарів

Облік операційної дебіторської заборгованості ведеться на рахунку «Рахунки до отримання».

Рахунок призначений для узагальнення інформації про розрахунки з покупцями (клієнтами) за відвантажені товари (продукцію), виконані роботи, надані послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем.

За дебетом рахунку відображається виникнення (збільшення) дебіторської заборгованості при відвантаженні покупцям товарів (продукції), виконанні робіт, наданні послуг, які не оплачені.

За кредитом рахунку відображається погашення (зменшення) дебіторської заборгованості при надходженні платежів від клієнтів та списання дебіторської заборгованості.

При відвантаженні продукції покупцеві в обліку здійснюються такі записи:

Дт «Рахунки до отримання»

Кт «Дохід (виручка) від реалізації»

Кт «Розрахунки з ПДВ»

При оплаті покупцем (зменшенні боргу) в обліку здійснюються такі записи:

Дт «Грошові кошти»

Кт «Разунки до отримання»

Зарубіжні компанії надають своїм клієнтам різні види знижок:

1. комерційні знижки:

– знижки за невідповідність товарів (продукції) встановленим параметрам якості;

– знижки, що надаються з урахуванням розмірів покупок (у % до ціни);

– знижки, що надаються клієнтам за сукупністю торгівельних операцій (обсягу купівель) за звітний період.

2. розрахункові (реалізаційні) знижки, які надаються клієнтам за прискорення оплати боргу або за дострокову його сплату.

У західноєвропейських країнах повернення товарів клієнтами відображається безпосередньо на зменшення доходів від реалізації. При цьому на рахунках бухгалтерського обліку здійснюються записи:

Дт «Дохід (виручка) від реалізації»

Кт «Рахунки до отримання»

3. Методика розрахунку та облік резерву сумнівної дебіторської заборгованості

Сумнівна або безнадійна дебіторська заборгованість – це заборгованість, яка не може бути сплачена у встановлені угодами терміни внаслідок неплатоспроможності боржника і не забезпечена відповідними гарантіями.

Методи списання сумнівної заборгованості:

– метод прямого списання – сумнівна дебіторська заборгованість списується на витрати в той момент, коли точно відомо, що рахунок не буде оплачений;

– метод нарахування резерву – наприкінці фінансового року підприємство згідно з принципом обачності здійснює попередню оцінку можливої сумнівної дебіторської заборгованості, визначає її суму і створює резерв для її погашення за рахунок витрат поточного року.

Методи розрахунку резерву сумнівних боргів:

– визначення суми сумнівних боргів за кожним клієнтом (дебітором) – визначення суми сумнівних боргів здійснюється по кожному клієнтові на основі вивчення його фінансової сталості та платоспроможності (ця методика широко застосовується в західноєвропейських країнах);

– визначення суми сумнівних боргів на підставі інформації Звіту про прибутки і збитки – сума сумнівних боргів розраховується шляхом застосування певного відсотка до обсягу продажу в кредит: розмір відсотка визначається як середня величина відсотків сумнівних боргів не менше ніж за три минулі роки. (Ця методика знайшла широке розповсюдження в США, Великобританії, Канаді);

– визначення суми сумнівних боргів на підставі інформації Балансу – сума сумнівних боргів розраховується на основі інформації про залишок дебіторської заборгованості на кінець фінансового року, який відображений в Балансі, та середнього відсотка непогашеної заборгованості за попередні роки;

– визначення суми сумнівних боргів на підставі періодизації дебіторської заборгованості – сума сумнівних боргів визначається на основі періодизації дебіторської заборгованості за строками її непогашення зі встановленням коефіцієнта (відсотка) сумнівності для кожної групи.

Облік резерву сумнівних боргів ведеться на реальному, балансовому, пасивному рахунку «Резерв сумнівних боргів». Цей рахунок призначений для обліку резервів за сумнівною (безнадійною) заборгованістю, щодо якої існує ризик неповернення.

За дебетом рахунку відображається списання сумнівної заборгованості або зменшення нарахованого резерву сумнівних боргів. За кредитом – створення (збільшення) резерву сумнівних боргів.

4. Облік векселів до отримання

Вексель – це безумовне зобов'язання сплатити визначену суму грошових коштів на вимогу власника векселя або у встановлений термін.

Оскільки використання векселів при розрахунках передбачає відстрочку платежу, то клієнт сплачує за векселем відсотки за відсотковою ставкою з розрахунку за рік.

Сума відсотків визначається за формулою:

Сума відсотків = Номінал векселя*Відсоткову ставку*Термін векселя